

‘Beroep op overmacht bij wateroverlast niet lang meer houdbaar’

Rioolbeheerders moeten niet zitten wachten totdat het Rijk binnenkort ingrijpt als herhaaldelijk en op grote schaal straten in gemeenten onderlopen na hevige regenval. Het beroep op overmacht is niet lang meer houdbaar. Maar het voorkómen van wateroverlast is wellicht ook eenvoudiger en goedkoper op te lossen dan tot nu toe gedacht wordt, door bijvoorbeeld het reliëf in woonstraten terug te brengen. Aldus Harry van Lujtelaar van Stichting RIONED op de geheel uitverkochte Afkoppeldag 2006 op 9 november in Ede.

RIONED moest nee verkopen tegen sommige geïnteresseerde gemeentebesturen. De kennis bij hen blijkt nog niet erg groot. Van de enkele honderden aanwezigen, waarvan tientallen overigens nog een uur na aanvang binnen-druppelden, waren velen ook nog niet bezig met afkoppelen. Terwijl beleidsmatig het afkoppelen van regenwater (de regenpijp) van het riool al enkele jaren in het nieuws staat. Het probleem bij afkoppelen is wel dat geen enkel huidig model voldoet voor afkoppelen. Een landelijke maatstaf om het functioneren van rioolssystemen bij (zeer) zware regenval te controleren, ontbreekt. De beoordeling van het functioneren van de riolering is nog gebaseerd op de maatstaf dat er net geen ‘water op straat’ mag blijven staan bij een bui die theoretisch eens in de twee jaar valt. In de praktijk blijkt dit criterium ook redelijk te voldoen, maar “misschien is dat meer geluk dan wijsheid”, aldus Harry van Lujtelaar van Stichting RIONED. Het grootste deel van Nederland is vlak en daarom kunnen de meeste riool-systemen een grote hoeveelheid water op straat bufferen voordat echte overlast in de vorm van materiële schade ontstaat. Met de introductie van het afkoppelen van regenwater is de toetsing van de werking van infiltratiesystemen vooral gericht op de effectiviteit om water de bodem in te krijgen en wordt, aldus Van Lujtelaar, de werking van overlopen vaak onderbelicht. Een riskante ontwikkeling volgens hem, omdat rioolstelsels een grote afvoercapaciteit naar de overstorten hebben. Behoeftte bestaat aan inzicht in de effecten van extreme buien op het functioneren van de verwerkingssystemen voor regenwater, in samenhang met het totale watersysteem. Rekenmodellen hiervoor ontbreken nog. Dat het functioneren van de riolering anders wordt beoordeeld dan het functioneren van een watersysteem maakt het er niet makkelijker op. Een watersysteem ‘faalt’ als gebieden voor langere tijden onder water lopen. In principe wordt het criterium aangehouden dat dat eens in de 100 jaar mag gebeuren.

Aan afkoppelen zitten behalve voordelen ook enkele nadelen. Dagvoorzitter Hugo Gastkemper noemde onder meer de veront-

reiniging die in regenwater voorkomt, de extra investeringen in voorzieningen en de beheerkosten daarvan en de controle op foute aansluitingen. Uit onderzoek dat Ton Beenen van RIONED presenteerde, blijkt dat het regenwater zo’n 13 procent van de landelijke zink- en stikstofbelasting bevat. Afkoppelen van het regenwater in de helft van de gevallen zou leiden tot circa vijf procent reductie van die belasting. Dat is ongeveer gelijk aan de neerslag aan fijn stof

die tijdens de jaarwisseling in één keer door het vuurwerk op de grond terecht komt en uiteindelijk in het riool.

Afkoppelen mag geen dogma worden, vindt Willem van Douwen van de gemeente Alkmaar. Hij sprak over de Wet gemeentelijke watertaken, waarin een voorkeursvolgorde voorkomt, waarbij afkoppelen op de eerste plaats staat voor andere methoden van waterafvoer.

In de Decembernota die binnenkort openbaar wordt, staat over afkoppelen dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is en dat die maatregelen moet nemen of stimuleren gericht op verbetering van de waterkwaliteit en het oplossen van wateroverlast. Het Ministerie van VROM zorgt daarbij voor een ‘hulpmiddel’ waarmee gemakkelijk de kosten en baten van afkoppelen uitgerekend kunnen worden.

Dit voorjaar is het gehele dorp Buinen met 850 inwoners (300 woningen, in totaal zeven hectare) in één keer volledig afgekoppeld.

